

CUVÂNT ÎNAINTE

Prin Hotărârea sinodală nr. 4081/23 iulie 2021, Sfântul Sinod al Bisericii Ortodoxe Române a propus ca, din rândul preoților, duhovnicilor și mărturisitorilor din perioada comunistă, cu prilejul împlinirii a 100 de ani de patriarhat în anul 2025, Biserica Ortodoxă Română să-l canonizeze și pe Pr. Liviu Galaction Munteanu, profesor al Academiei Teologice din Cluj și vicar administrativ al Eparhiei Vadului, Feleacului și Clujului. La data de 14 iulie 2024, prin Hotărârea sinodală nr. 6960/2024, s-a aprobat viitoarea canonizare a Părintelui Liviu Galaction Munteanu cu titlatura „Sfântul Preot Mucenic Liviu Galaction de la Cluj”. Această canonizare avea să aibă loc la data de 4 februarie 2025, împreună cu alți 15 mari duhovnici și mărturisitori ai Ortodoxiei din vremea regimului comunist din România. În acest sens, a fost necesară o documentare amplă cu privire la viața, opera, activitatea, detenția și moartea Părintelui Liviu Galaction Munteanu.

Provenind dintr-o familie cu tradiție în educație, tânărul Liviu Galaction a beneficiat de o formare inițială solidă, influențată de contextul multicultural al comunei Cristian și de modelele educaționale ale părinților săi. În ciuda dificultăților întâmpinate în anii de început ai educației sale, acesta a reușit să depășească provocările și să-și continue drumul spre excelență academică.

Anii petrecuți la gimnaziul din Brașov și la Institutul Seminarial Teologic-Pedagogic „Andreian” din Sibiu, precum și studiile universitare la Facultatea de Teologie Ortodoxă din Cernăuți au fost definatorii pentru formarea teologică a Părintelui Liviu Galaction Munteanu. Activitatea sa academică a fost influențată de personalități teologice ale vremii, iar legăturile cu colegii săi au contribuit la crearea unor relații de colaborare și prietenie pe termen lung. Însă perioada cu adevărat importantă pentru biografia sa este legată de regimurile totalitare instaurate în România.

În vastul peisaj al aghiografiei și istoriografiei românești, în special al celei bisericești, biografiile clericilor, care au avut un rol semnificativ în

perioadele de încercare ale istoriei Bisericii Ortodoxe, ocupă un loc de ne tăgăduit. Cartea de față se impune nu numai ca o necesitate documentară în procesul de canonizare, ci ca o datorie teologică și spirituală a Eparhiei Clujului față de o persoană care reprezintă, fără nicio îndoială, fundamentul vieții intelectuale, spirituale și duhovnicești a învățământului teologic clujean. Lucrarea nu încearcă să pună în lumină sau să elogieze viața și martirajul unuia dintre cei mai remarcabili teologi și preoți ai teologiei transilvănene, acestea se impun prin modul în care Părintele Liviu Galaction Munteanu a trăit și a murit pentru cauza și idealul Bisericii, ci servește drept un mijloc esențial de conservare a memoriei colective în contextul represiunii totalitare și un model sau o paradigmă pentru noi, cei care nu am trăit acele vremuri de opresiune și care avem nevoie de asemenea modele de verticalitate și mărturisire.

De asemenea, volumul de față constituie o abordare esențială și nealterată a biografiei, prezentând viața și martirajul Părintelui Liviu Galaction Munteanu într-un mod care nu permite cosmetizarea sau simplificarea complexității umane a pătimirii sau portretizarea acesteia într-un șablon specific martiriologiilor bizantine târzii. Această biografie documentară încearcă să abordeze întreaga viață a Părintelui Liviu Galaction prin fidelitatea față de realitățile crude și adesea dureroase ale existenței în diferite perioade de opresiune a Bisericii, reflectând în mod autentic atât virtuțile, cât și vulnerabilitățile umane ale epocii. Acest tip de biografie documentară își propune, de asemenea, să ilustreze cum, în ciuda imperfecțiunilor și a neajunsurilor umane, sociale, economice și politice, personalitățile de marcă ale Bisericii pot atinge înălțimi remarcabile ale sacrificiului și dedicării pentru misiunea Bisericii.

În cazul Părintelui Liviu Galaction Munteanu, narativul nu ocolește greșelile sau slăbiciunile inerente naturii umane, ci le integrează într-o relatare profundă care îmbogățește înțelegerea cititorului despre complexitatea luptei sale interioare și exterioare. Aceasta oferă o imagine completă a parcursului său de la simplele provocări umane, prin confruntarea cu opresiunea politică și spirituală, până la actul final de martiraj.

Acest tip de biografie documentară nu este doar o cronică a unui person, în cazul de față a unui remarcabil teolog și preot al Bisericii Ortodoxe Române din secolul al XX-lea, ci și o meditație asupra vulnerabilității naturii umane, subliniind cum aspectele mai puțin idealizate ale caracterului pot contribui la măreția finală a unei vieți.

Prin prezentarea fără retușuri a vieții Părintelui Liviu Galaction Munteanu, lucrarea invită la o reflecție profundă despre ce înseamnă să trăiești cu integritate în condiții de extremă opresiune, arătând că drumul către sfințenie este adesea însoțit de încercări și suferințe umane reale. Această abordare poate să ofere o perspectivă profundă și nedenaturată asupra vieții unui martir, demonstrând că autenticitatea biografică poate servi nu doar la cunoașterea istoriei, ci la asumarea deplină, după modelul lui Hristos, a tuturor aspectelor complementare naturii umane.

Părintele Liviu Galaction Munteanu, a cărui viață se întrepătrunde cu perioadele cele mai întunecate ale secolului al XX-lea din România, reprezintă un exemplu al rezistenței duhovnicești în fața dușmanilor exteriori și interiori ai Bisericii.

După cum se poate constata din documentele expuse în această lucrare, Pr. Liviu Galaction Munteanu nu a fost un martir al Bisericii doar din pricina unei neșanse de a nu fi supraviețuit în închisoare, ci martirajul său se constată prin educația, felul de a fi, de a viețui și de a se raporta la Adevăr, până la moartea martirică în închisoarea din Aiud.

Întreaga sa viață reprezintă un testament al credinței neclintite și al rezistenței împotriva opresiunii de multe feluri. De aceea, documentarea exhaustivă a vieții sale, prin intermediul surselor de arhivă, de la naștere, copilărie, educație, carieră academică, slujire sacerdotală, urmărire de către organele opresive, moarte și până la documentele de canonizare, nu doar că oferă o perspectivă detaliată și veridică asupra vieții Părintelui Liviu Galaction Munteanu, dar și validează martirajul său în contextul mai larg al istoriei poporului român și al Bisericii Ortodoxe Române.

De asemenea, lucrarea este destinată să inspire și să educe generațiile actuale și viitoare despre importanța păstrării memoriei istorice și a verticalității duhovnicești și intelectuale în vremuri de opresiune, chiar cu prețul propriului martiraj.

Cartea de față poate constitui o încercare metodologică de redare a biografiilor viitoare ale marilor teologi ai Bisericii Ortodoxe Române, deoarece nu doar că documentează viața unei persoane propuse ulterior spre canonizare, ci plasează această viață în contextul real și adesea brutal al regimurilor totalitare care au marcat secolul XX în România.

În timpul dictaturii lui Carol al II-lea, învățământul teologic a suferit „raționalizări” semnificative, precum cele cauzate de legislația din anul 1938, ceea ce a afectat modul în care teologia era predată și practică în România. Aceasta a impus restricții și a modificat dinamica vieții religi-

oase, context în care Părintele Liviu Galaction Munteanu, ca rector al Academiei Teologice Ortodoxe din Cluj, a fost nevoit să adapteze activitatea academică, educativă și pastorală a instituției. Biografia sa captează aceste schimbări, arătând modul în care a răspuns provocărilor academice și administrative impuse de regim.

Perioada ocupației horthyste a Clujului aduce în discuție un alt aspect crucial al mărturisirii Părintelui Liviu Galaction Munteanu. În ciuda presiunilor și pericolului constant, el a ales să rămână în Cluj, refuzând să părăsească orașul și comunitatea sa academică în vreme de criză. Această decizie subliniază angajamentul său față de principiile sale și față de teologia clujeană, pe care, în cele din urmă, a încercat să o salveze de la dispariție. Cartea explorează aceste momente, oferind detalii despre modul cum Părintele Liviu Galaction Munteanu a dezvoltat teologia academică clujeană cu toate complexitățile acestei perioade tulburi.

Mai departe, sub dictatura comunistă, Părintele Liviu Galaction a întâmpinat probabil cele mai dure încercări, de la desființarea Institutului Teologic de grad universitar din Cluj, la expulzarea la Bistrița și urmărirea zilnică a activității sale, până la condamnarea, detenția și moartea brutală în închisoarea de la Aiud.

De aceea, lucrarea de față devine un omagiu adus nu doar Părintelui Liviu Galaction Munteanu, ci tuturor acelor care, prin credință și sacrificiu, au luptat pentru a păstra demnitatea și identitatea spirituală în vremuri de tristă amintire.

Doresc ca, pe această cale, să îmi exprim toate mulțumirile față de prietenul și colegul Adrian Nicolae Petcu, fără al cărui ajutor această lucrare ar fi fost mult mai sărăcăcioasă în conținut și idei.

Totodată, aduc mulțumiri și domnului Adrian Drăgănescu, nepotul părintelui Liviu Galaction Munteanu, care, prin discuții ample, mi-a evidențiat latura paternă a „bunicului” Liviu, despre care se vorbea neîncetat în cadrul familie, chiar dacă aceasta trecuse prin greutăți de neimaginat.

De asemenea, aduc mulțumiri și Înaltpreasfințitului arhiepiscop și mitropolit Andrei, care a inițiat și impulsionat demersul de față, încă din anul 2021, și a cărui oblăduire părintească a făcut posibilă apariția volumului de față.

PR. LECT. DR. RĂZVAN PERȘA